

Література:

1. Імас Є., Мічуда Ю. Економічні проблеми розвитку сфери фізичної культури і спорту в перехідних суспільних системах. *Економіка і держава*. 2006. №2, С. 40-43.
2. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку : закономірності функціонування та розвитку Київ: Олімпійська л-ра, 2007.215 с.
3. Мічуда Ю.П. Професійний спорт як різновидність підприємницької діяльності. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2005. № 1. С. 30–35.
4. Мічуда Ю. Проблеми розвитку підприємництва у сфері спорту для всіх. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2007. № 1, С. 82–86.

İDMAN SAHƏSİNDƏ SAHİBKARLIQ VƏ RƏQABƏT QABİLİYYƏTLƏRİNİN FORMALAŞMASI

*Verdiyeva Ülvyyə Məhəmmədali qızı
Mingəçevir Dövlət Universitetinin*

Müasir iqtisadiyyat bədən tərbiyəsi sahəsində sahibkarlığın inkişafına kömək edir.

Təqdim olunan məqalədə məqsəd idman təşkilatlarının fəaliyyətinin biznes mühitinin obyektiv qanunlarına tabe olduğunu və idman təşkilatlarının rəqabət qabiliyyətini əsaslandırmaqdır.

İqtisadi potensialdan istifadə həm xarici, həm də yerli tədqiqatçıların problemlərinə dair mövcud fundamental konsepsiya və yanaşmalar təşkil edir. Tədqiqatın nəticəsi xarici və daxili mühitin inkişafı imkanlarından istifadə etməklə sahibkarlıq və idman təşkilatlarının rəqabət qabiliyyətinin əsas determinantlarının formalaşması olmuşdur [1].

Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafının strateji istiqaməti sahibkarlıq təşəbbüslərinin və innovativ komponentin inkişafı vasitəsilə bütün səviyyələrdə təsərrüfat subyektlərinin rəqabət qabiliyyətinin artırılması ilə əlaqələndirilir. İdman təşkilatlarının inkişafında oxşar qurulmuş tendensiyalar meydana çıxır, Çünki idman hazırda həm iqtisadi, həm də sosial fenomendir.

Ənənəvi mənada idman “bədən tərbiyəsinin tərkib hissəsi, bədən tərbiyəsinin vasitəsi və metodudur. Rəqabət fəaliyyətindən istifadə və ona hazırlıq əsasında insanın potensial imkanları müqayisə edilir və qiymətləndirilir” [3]. "İdman haqqında" qanuna əsasən, idman yarışlar və insanı onlara hazırlamaq üçün xüsusi təcrübələr şəklində inkişaf etmiş idman növlərinin məcmusu kimi sosial-mədəni fəaliyyət sahəsidir [4]. İdman sırf fiziki kateqoriyadan sosial-iqtisadi kateqoriyaya keçdi və iqtisadi müstəvidə inkişafı xarakterizə edən hadisə kimi qəbul edildi.

İdman kateqoriyasını şərh etmək üçün iki yanaşma var - dar və geniş. Dar mənada idman müasir idmandır, onun ən yüksək ifadəsi Olimpiya hərəkətidir.

Geniş mənada idman məşq və fəaliyyətdir [5].

Məşhur tədqiqatçı A.Quttmanın əsərlərində müasir idmanın inkişafı iqtisadi sistemlərin marksist konsepsiyası nöqteyi-nəzərindən nəzərdən keçirilir [2].

Marksist materialist tarix konsepsiyasına görə, idman həmişə istehsal üsullarının təşkili ilə bağlıdır. Daş dövründə fiziki məşq əvvəlcə məhsuldar proseslərdən biri idi, icmanın yaşaması onun üzvlərinin fiziki çevikliyindən asılı idi. Orta əsr idmanı feodal zadəganlarının maraqlarına (cəngavər turnirləri, ovçuluq, balıqçılıq) xidmət edirdi. Ağır kənd təsərrüfatı işlərini yerinə yetirmək üçün fiziki hazırlıq (yarış, güləş, döyüş, yumruq döyüşləri) məhsuldarlığı dəstəkləmək vasitəsi idi.

Bədən tərbiyəsi və idmanın ən əsas məqsədi olan sağlamlığın qorunması da ətraf mühitin mühafizəsi ilə sıx bağlıdır. İdman sahəsində qazanılan nailiyyətlər həm də dövlətin ümumi inkişaf səviyyəsini, iqtisadi potensialını müəyyənləşdirən vacib meyarlardan biri kimi böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda idman ölkəsi kimi tanınması bu sahədəki uğurların əsasını təşkil edir.

İdman ictimaiyyəti əmindir ki, Prezident İlham Əliyevin ölkəmizin inkişafına xidmət edən siyasi xətti idmanımızın daha da inkişafına böyük töhfələr verəcək.

İdman həm vasitə, həm məqsəddir. Dövlət bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafına qayğı göstərir, o da öz növbəsində dövlətçiliyə, milli maraqlara, əhalinin, gələcək nəslin sağlamlığına xidmət edir.

Ədəbiyyat:

1. Rəhimov A. Ölkəmizdə bədən tərbiyəsi və idmanın kütləviləşməsi, geniş yayılması xüsusilə diqqət mərkəzindədir. «Olimpiya dünyası» qəz., 2009, 11-13 avqust.

2. Bayramov O. Azərbaycan idmançıları Olimpiya hərəkətində // «Respublika» qəz., 2012, 6 mart.

3. Əliyev F., Əsgərova N. Müstəqil Azərbaycanda bədən tərbiyəsi və idmanın tarixi. Bakı: 2007, 187 s.

4. Müstəqilliyimiz əbədidir. Üçüncü kitab, s. 228.

5. Bədən tərbiyəsi və idman vasitəsilə cəmiyyətimizin inkişafını daha sürətli, daha yüksək və daha güclü edək. URL: <https://azertag.az/xeber/beden-terbiyesi-ve-idman-vasitesile-cemiyetimizin-inkisafini-daha-suretli-daha-yukse-ve-daha-guclu-edek-41488>